ч. 107 (10.784) Львів, вівторок 18. травня 1926. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Тимчасовий уряд в Польщі.

Втеча президента й уряду. — Депресія і уступлення. — Капітуляційно-димісійні акти. — Ратай виконуючим обовязки президента. — Становище партій. — Ідентичні постуляти лівиці. — Недоцінювання національної квестії. — Позапарляментарний уряд і його склад. — Стабілізація відносин.

Варшава, 16. травня 1926.

Події двох останніх днів розвивалися в Варшаві з і надзвичайною скорістю, змагаючи до ліквідації уряду Вітоса III. і його опору.

В пятницю вечером війська марш. Пілсудського в розгоновому наступі заволоділи Бельведером, осідком през. Войцеховського і захистом уряду Вітоса. Президент і уряд з останками своїх військ кинулися до втечі очевидно думаючи про організацію контракції на провінції. Та марш. Пілсудський передбачував такий оборот справи, бо у Виланові притримали його відділи „ребеліянтів". Аж тепер през. Войцеховський усвідомив собі безвиглядність свого положення. Не маючи ніякого иншого виходу, в пятницю вечером (в год. 7·30) вислав до марш. сойму Ратая кс. прал. Токаржевського і майора Маланека з письмом такого змісту:

„До Пана Маршалка Сойму Матія Ратая. Прошу Пана Маршалка негайно прибути до місця мого побуту у Виланові, щоби приняти мою заяву, яку бажаю зложити в приявї уряду з метою припинити дальший пролив крови. Прошу спричинити негайне завішення зброї. *С. Войцеховський* 14. 5. 1926. Год. 19·15. *Вінкентій Вітос*".

Одержавши це письмо, марш. Ратай негайно звернувся до марш. Пілсудського в справі припинення боєвої акції. Останній згодився на пропозицію марш. Ратая. Після того в год. 12 в ночі удався він до Виланова, примусового осідку президента й уряду. Там одержав він ось такі три документальні письма:

1) „До Пана Маршалка Сойму Матія Ратая. З огляду на витворену ситуацію, яка не дає мені спромоги виконувати уряд президента Річипосполитої згідно зі зложеною мною присягою зрікаюся того уряду і згідно з арт. 40 Конституції передаю Панові Маршалкові Сойму права Президента Річипосполитої. Одночасно долучую прохання в справі димісії дотеперішнього уряду. Вилянів, 14. травня 1926. — Підписаний Ст. Войцеховський".

2) „До Президента Річипосполитої. Отсим зголошую димісію цілого уряду. — Підписаний Вітос. Вилянів, 14. травня 1926".

3) „Протокол зі засідання Ради Міністрів, відбутого у Виланові 14. травня 1926 в приявї Пана Президента Річипосполитої. Початок в год. 17·30. Пан Президент Річипосполитої зажадав від Ради Міністрів відповіди на питання, чи у звязку зі ситуацією, витвореною заняттям столиці військами марш. Пілсудського і погрожуючою в дальшому ході затяжною домашньою війною слід далі вести боротьбу, чи її занехати.

Рада Міністрів, однодушно признаючи, що продовження боротьби в тих умовах доведе до війни між поодинокими провінціями Річипосполитої, що конечним є ужити в цілости війська до оборони границь Держави, загрожених такою війною, що вкінці конечним в інтересі Держави є усунути розділ між Народом і військом, що з огляду на те перервання дальшої боротьби є наказом хвилі.

В пересвідченні, що новому урядові лекше вдасться перевести те домагання, Рада міністрів постановила зложити свою димісію. Одночасно Пан Президент закомунікував своє рішення зголосити уряд Президента. Слідують підписи міністрів). За згідність: Вінкентій Вітос".

Одержавши ці актові письма, марш. Ратай віднхав до Варшави. Подаючи їх в суботу год. 6·15 рано до відома представників преси, він заявив: „Я рішився приняти димісію уряду. В найблищих годинах буде іменований новий уряд".

В суботу в год. 9-тій рано відбулася в соймі конференція марш. Пілсудського з марш. Ратаєм. Згодом з Президії Ради Міністрів появився комунікат такого змісту: „З огляду на те, що Пан Станислав Войцеховський зрікся становища Президента Річипосполитої, на основі арт. 40 Конституції обіймаю заступство функцій Президента Річипосполитої. Варшава 15. травня 1926. Підписаний Маршалок Сойму Ратай.

Після віднзду марш. Пілсудського зі сойму, заступаючий президента марш. Ратай конферував з представниками партій, у висліді чого доручив пос. проф. Бартлеві формування нового уряду.

В межичасі партії, що морально піддержували акцію марш. Пілсудського, винесли у звязку зі зміненою ситуацією низку принціпових постанов. І так ППС., найсильніша чисельно й організаційно партія поміркованої лівиці винесла ухвали в напрямі: 1) негайного розвязання сойму і сенату, 2) негайного розписання виборів до законодатних установ, 3) вибору марш. Пілсудського на президента держави, 4) створення нового уряду без участи партій, що піддержували уряд Вітоса, 5) основної зміни політики супроти національних меншин, 6) потягнення до судово-карної відповідальности б. міністрів Кухарського, Вітоса, Керніка, Корфантого, Здзеховського, Осецького і б. управителя мін. почт. Мощенського.

Парляментарний Клюб „Визволеннє" виніс таку резолюцію: „Визволеннє" стверджує, що кріваве змагання армії і горожан під кермою марш. Пілсудського не може бути змарноване і не може бути обмануте в своїх надіях, збуджених тим ділом, працююче населення. Клюб ПСЛ. „Визволеннє": 1) вважає негайне розвязання Сойму і Сенату та зарядження нових виборів конечною передумовою для розгляду можливости участи партії в уряді, 2) вважає конечним створення уряду характеру виразно лівого і суспільно радикального, який негайно приступив би до направи адміністрації, до уздоровлення господарських відносин, а перш усього до виконання земельної реформи. З огляду на те „Визволеннє" заявляє, що відмовить своєї участи і підтримки якомунебудь урядові иншого характеру, ніж вгорі зазначено. Свою акцію назовні вестиме партія згідно зі зазначеними принціпами".

Парляментарний Клюб „Хлопського Стронництва" ухвалив отсю резолюцію: „Віднісши побіду над урядом б. през. Войцеховського і Вітоса, який то уряд був персоніфікацією реакції, ломання права і перекупств, який вів державу до остаточної катастрофи, для основної і скорої направи відносин в Польщі клюб вважає конечним: 1) щоби марш. Пілсудський негайно обняв становище Президента Річипосполитої, 2) негайне покликання селянсько-робітничого уряду, який скоро й радикально полагодив би домагання працюючих верств, а перш усього ввів би в життя земельну реформу без відшкодування, 3) Сойм і Сенат повинні бути негайно розвязанні, а нові вибори до Сойму переведені в найкоротшому часі, 4) боротьба з корупцією і крадіжю публичного гроша повинна бути переведена з усею безоглядністю з приноровленням до винуватців якнайгостріщих кар та конфіскати приватних маєтків, здобутих шляхом крадіжі і надужить. Уряд, який не зобовяжеться до здійснення наведених вгорі постулятів, не найде підтримки в клюбі „Хлопського Стронництва".

Годиться звернути увагу, що три партії польської поміркованої лівиці однозгідно висунули тільки два постуляти негайного розвязання сойму і сенату і розписання нових виборів — розуміється — на основі обовязуючої досі виборчої ординації та створення в теперішньому часі лівого кабінету. Инші постуляти є менше однозгідні. І так за вибором чи за покликанням марш. Пілсудського на становище президента держави заявилися тільки дві партії (ППС. і Хлопське стронництво, а „Визволеннє" промовчало це питання). Також за переведенням земельної реформи заявилися тільки польські селянсько-радикальні партії, і то „Визволеннє" загально, а Хл. Сторон. за реформою без відшкодування. Вкінці за потягненням до карно-судової відповідальности менерів правиці теж заявилися тільки дві партії (ППС. і Хл. Сторон.) Національна справа, чи радше домагання зміни політики у відношенні до непольських народів найшла зрозуміння (розуміється поки-що теоретично-маніфестаційне) тільки в одинокої ППС. Дві инші партії лівого концерну з подиву гідною легкодушністю легковажать наболіле національне питання. Для повноти картини не від річи буде зазначити, що марш. Пілсудський успішно довершивши перевороту, не виступив поки-що з ніякою власною програмою.

З партій скомпромітованої й розгромленої правиці поки-що дав знати про себе тільки „Звйонзек Люд.-Народови" (вшехполяки) в комунікаті, який звучить:

„З огляду на довершений державний замах През. Річипосполитої Станислав Войцеховський зрікся найвищої власти. Одночасно уступив покликаний ним уряд. Влада президента згідно з постановами конституції перейшла в руки маршалка Ратая, який творить тимчасовий уряд і скликує Національне Зібрання для вибору Президента Річипосполитої. Завданням Нац. Зібрання буде через вибір Президента започаткувати будову основ права і порядку. ЗЛН. не приймає ніякої участи в творенні тимчасового уряду. Вся відповідальність за політичні і господарські наслідки державного замаху спаде на тих, що його довершили".

Видно, що творець перевороту і пан положення в Польщі марш. Пілсудський не міг чи не хотів приняти постулятів партій поміркованої лівиці, коли через виконуючого обовязки президента марш. Ратая не приступив відразу до створення парляментарного уряду, тільки дав своє placet на творення тимчасового, позапарляментарного кабінету. Як вже було згадано, місію створити уряд одержав проф. Бартель. В суботу по 9-ій год. вечером явився він у клюбі соймових справоздавців і закомунікував, що створив уряд в такому складі: Каз. Бартель — премієр і мін. залізниць, ген. Каз. Млодзяновський — мін. внутр. справ, Август Залеський (б. посол у Римі) — управитель мін. закорд. справ, проф. Вяч. Маковський — упр. мін. справедливости, Гавр. Чехович (дот. шеф департ. в мін. скарбу) — проф. Иосиф Мікуловський-Поморський — управ. мін. освіти, марш. Иосиф Пілсудський — мін. військових справ, Іп. Глівіц (дотеп. дир. деп. в мін. торгу і пром.) — управ. мін. торгу і промислу, д-р Иосиф Рачинський — управ. мін. рільництва, д-р Станислав Юркевич (доп. дир. департ. в мін. праці) — управ. мін. праці і сусп. опіки і проф. Вит. Броневський — мін. публ. робіт. В новому кабінеті (не вчисляючи премієра) який одночасно є мін. залізниць) є 5-тьох міністрів, а 6-тьох управителів міністерств, що ще різкіше підкреслює тимчасовість нового уряду.

Новостворене положення стабілізується досить поволі. Бажаючи приспішити стабілізацію, марш. Ратай звернувся до представників преси, щоби вони використали свій вплив на публичну опінію в напрямі пацифікації відносин.

Варшава починає вертати до нормального життя. Вулицями снуються товпи людей, оглядаючи місця боїв. Кількість ранених і вбитих досягає 2 тисячі осіб. Генеральний страйк зліквідований.

В столиці довершено численних арештувань цивільних осіб, притриманих зі зброєю в руках або стріляючих з вікон до війська. Між иншими арештовано посла Димовського, б. през. „Розвою" за стріли з вікна і пос. Верчака за фашистівську агітацію на вулиці.

* * *

Персоналія.

Б. през. Войцеховський одержав у Виланові перепустку і виїхав до Спали. Б. премієра В. Вітоса інтерновано, а також міністрів Осецького і Керніка спершу інтерновано у Виланові, а опісля перевезоно до столиці. Відомого герольда реакції, письменника Адольфа Нівінського-Новачинського інтерновано у варшавській цитаделі.

Пацифікація і стабілізація.

Відозва уряду. — Заприсяження уряду. — Нац. зібрання. — Познанська „республика". — Увільнення членів б. уряду. — Пропозиція комуністів.

Варшава, 17. травня 1926.

Змагаючи до пацифікації і стабілізації відносин новий уряд видав вчора відозву до горожан, в якій підкреслює потребу морального переродження в Польщі, конечність оперти розвитку держави на пошануванні права і суспільній слушности. Уряд обіцює виступити з пляном направи відносно організації державного життя, уважаючи конечним усунути дотеперішні недомагання.

Вчора в год. 12-ій в пол. новий уряд явився в соймі і зложив до рук марш. Ратая присягу на вірність конституції.

Нац. зібрання для вибору президента держави буде скликане на 25. ц. м. Поруч марш. Пілсудського яко кандидатів висувають деякі кола також марш. Ратая і б. прем. Скшинського.

Більші клопоти справляє урядові Познань, який не хоче повірити в капітуляцію Хієно-Пяста і поки-що творить окрему республику. Для пацифікації відносин в Познані виїхали там марш. сенату Тромпчинський та посли Сейда і Плюцінський.

Інтернованих членів б. уряду випущено на волю.

Розпорядок попереднього уряду про винятковий стан у Варшаві, варш. воєвідстві і Виленщині знесено.

Комун. фракція в соймі звернулася до лівиці, поміркованої лівиці і клюбів „нац. меншин" з пропозицією створити спільний роб.-сел. уряд, одначе ППС. відкинула цю пропозицію.

У Львові.

Знесення виняткового стану і маніфестація в честь Пілсудського.

Львів, 17. травня 1926

Винятковий стан, заведений у львівському воєвідстві розпорядком воєводи д-ра Гарапіха по одноденному вдержанні в правній силі знесено, задержуючи всі накази й заборони (?!). Заведену яко складову частину виняткового стану превенційну цензуру для преси та поліційні години для льокалів, ходження по вулицях і т. и. теж знесено, так що наші новинки на ці теми в біжучому числі є безпредметові.

В неділю (16. ц. м.) відбулася у Львові за ініціятивою ППС. і проф. союзів маніфестація в честь марш. Пілсудського. Ринок залляла непроглядна маса народу (до 20 тисяч). Під червоними прапорами з портретами і написами в честь марш. Пілсудського явилися робітничі організації, але було також багато цікавих. З трьох бальконів промовляли бесідники до народу. На бальконах кооперувала ППС. з Хлопським Стронництвом та зі Союзом б. Легіоністів і зі „Стшельцом".

Бесідники гостро атакували реакцію, складали поклони Пілсудському, домагалися створення сел.-робітничого уряду під проводом Пілсудського яко президента держави, після чого відчитано резолюції, в яких згідно з тенором промов витається повалення уряду корупції й терору та виставляється домагання сел.-роб. уряду, висловлюється признання жовнірам, варш. пролетаріятові і залізничникам за рішучу боротьбу, а марш. Пілсудському за „бунт" проти реакції й деморалізації. Вічевики є готові кожної хвилі стати до боротьби за владу в Польщі.

Опісля уформувався величавий похід, який перейшовши вулицями Львова, спинився під памятником Міцкевича, де знову промовляли бесідники, взиваючи народ до боротьби з реакцією.

Біржа.

Гроші.

Вчера з огляду на неділю біржі не було. В суботу платили за американські доляри 11·05—11·10, за канадийські доляри 10·95—11·05.

стає щораз тоншою. Тому за 130.000 до 160.000 літ полярна смуга підійде вже до половини землі. Тоді людство почне завмирати. Отже людству залишається тільки одна десята його життя. Хіба — та це вже не наукові висновки, — що воно пригоровиться до цього часу до життя на леді або вигадає собі власне центральне огрівання...

— **Рентгенольогія в дентистиці.** Одна американська фірма фотографічного промислу розвинула до спілки з одним визначним дентистом д-р Рапером нову методу, яка дає змогу робити рентґенівські знимки зі зубів і підбородка. Фільмова знимка дає змогу зорієнтуватись лікареві у складі зубів і губної ями точніше, ніж при безпосередних оглядинах.

— **Берлінська Академія Мистецтв** утворила недавно окрему секцію поезії. Міністерство на внесок Академії затвердило таких членів цієї секції: Гергарта Гавптмана, Томаса Манна, Арно Гольца, Людвіґа Фульду і Германа Штерна. Решту членів виберуть уже ці перші члени.

— **Поліційна година.** Поліційною годиною є для ресторанів, театрів, кін і т. п. 8·30, по вулицях і майданах можна ходити без поліційної перепустки до год. 9 вечером. В тій самій годині замикають і брами камяниць. На ходження по поліційній годині треба мати окрему леґітимацію з дирекції поліції. Подана нами вчора поліційна година 10·30 вечером є помилковою.

— **Превенційна цензура.** Державна прокуратура у Львові з днем 15. п. м. установила превенційну (попередню перед друком) цензуру для львівської преси на основі виконуючого розпорядку про виїмковий стан, зарядженйй для цілої держави уступаючим урядом Вітоса.

— **Може найдуться охочі.** Одинайцятьлітний Андрій Головчук з Деветіни (Югославія) прислав до „Просвіти“ у Львові такого листа, писаного друкованим письмом: 8/V. 1926. Прошу Вас, як ласка ваша, пришліть мені кілька книжок. Я навчився друкувати 1924 року. Я ходив до школи два місяці і маю 11 років. Ви нам бідним кілька книжок прислали. Ви дуже добрі. Дай вам Боже, ще довго прожити. І я ваших дітей поздоровляю“. Може з нашої шкільної молоді схоче хто листуватись з малим Андрійком, а через нього і з иншими дітьми. Цей спосіб практикується з користю в инших народів. Не вадило би, якби так наші діти вступали в листовну розмову з дітьми на инших наших землях і на еміґрації. Для охочих, коли такі найдуться, подаємо адресу: **Andrej Holovčuk, Devetina p. Prjavor, Bosna, Jugoslavia.**

— **На базар з Льондону до Парижа.** Товариство англійської воздушної комунікації „Імпіріел Ервейс“ зорґанізувало від 15-го п. м. щоденні літаки, призначені виключно для жінок, що хотять їхати за орудками. Вже раніше 60 процент воздушних пасажирів між Льондоном і Парижем були дами. Ціле літо щоденно 8 год. вранці виїджатиме апарат до Парижа, буде там 10·30, а в 5 г. по пол. відїде до Льондону. Багаті Анґлійки зможуть за пять годин накупити в Парижі стільки модних витребеньків, скільки лише видержить чітак і їх кишеня.

— **Боротьба з мухами.** Передбачлива німецька преса звертає вже тепер увагу всіх, щоби не забували за боротьбу з мухами, заки ще їх мало. Коли нині вбємо одну муху — вбиваємо міліон, який з неї зродиться в літі. Це треба брати не як поетичну фразу, а дослівно. Одна муха складає тепер 200—300 яєць. Після 12 годин виходять з них уже малі личинки, а ще 14 годин пізніше родиться муха, яка негайно починає продовжувати свій рід. Коли прийняти, що половина мух є жіночого роду, тоді математики можуть ствердити, що з одної весняної мухи в літі „є вже міліони...

— **Комітет для вшанування 10-ліття смерти І. Франка** подає до загального відома, що наліпки на вікна вже можна набувати по 20 сот. за штуку у Львові в книгарні Н. Тов. ім. Шевченка, в книгарні УПТ., в Союзнім Базарі і в „Народній Торговлі“. — Повітові і місцеві комітети можуть замовляти наліпки просто в Комітеті (Львів, Ринок 10 II. Т-во „Просвіта“). До всіх філій „Просвіти“, складів „Народньої Торговлі“, висилка вже відбувається. — З замовленнями спішити, щоби усталити висоту накладу.

— **Тайна чистоти голосу.** Один з наших найкращих промовців, запитаний в який спосіб хоронить себе від хрипки, відповів: „Підчас промови відсвіжую горло мятовими цукорками з фабрики „Фортуна нова“, Львів, Кордецького 23!“
1725а) 1—1

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Дописи.

Рудки. *(Віче в Вістрові коло Черникова.)* В Вістрові, де то 200 осіб перейшло з гр.-кат. на латинський обряд, відбулося 4. травня ц. р. велике віче. Зібралось біля двох тисяч людей місцевих та з Болозви дол., Ваньквич, Купнович, Розджалович, Загіря, Конюшок сімян., Хлопчиць і кількох з „перехрещених“ з Черникова. Двір у Вістрові зорґанізував боївку з револьверами і палками, та коли побачив непроглядні маси народа, дав розказ боївці сховатися, а вислано лиш „панича“ з двора. Крім урядового комісаря явилося 10 жандармів. Віче отворив повіт. орґанізатор У. Н. Д. О. о. Ст. Онишкевич, до президії ввійшов місцевий парох о. Дуркот і один селянин. Політичний реферат мав о. Онишкевич. Він змалював визвольні змагання українського народу і ті перешкоди, які ставили Українцям перед війною на полі культурнім, економічнім і політичнім (школи середні, університет, фінансові інституції, поділ Галичини і и.) Поляки: як не допускали до створення леґіонів Січ. Стрільців, як чорнили їх перед військ. владою, що буцім-то український нарід це Москалі, шпіґуни (гр. Каз. Бадені); через це тисячі селян і інтеліґенції йшло на шибеницю (Загурський!) а десятки тисяч висилали до Талергофу і инших таборів. Відтак змалював упадок царату і керенщини на Вел. Україні і змагання Центральної Ради до незалежної держави. Коли фронт завалився і Австрія розпадалася, українське військо заняло у Львові без допомоги зовні дня 1. листопада 1918 Львів і дало почин у цілій Галичині до визвольної боротьби за свою державу. Та коли Поляки через масу своєї інтеліґенції і поміч з Франції в воєнних матеріялах і старшині (Галерівці) могли не лише встоятись на фронті, але посуватись наперед, то Українців змалювали вони перед світом большевиками і вони з браку воєнних матеріялів мусіли податись за Збруч. Світлою хвилею в історії визвольної війни був день 22. січня 1919., злука з Вел. Україною. Та коли не було ні звідки помочи, прийшлось погибати в трикутнику смерти й остаточно піддатися Полякам. Табори наповнились нашими інтернованими. Зразу польський уряд, здавалося, хотів годитися з Українцями, обіцяв восвідську автономію, університет то-що: але то все було для чужини. Коли 13. березня 1923 признано Схід. Галичину Польщі, настали репресії на полі господарськім (земельна реформа), і культурнім (школи, університет) і політичнім (язикові закони). Та сама польська держава терпить морально і матеріяльно від зловживання законами; вона мусить держати велике військо на „ворогів“ внутрішніх і вишніх та коштовну адміністрацію. Єдиною розвязкою її скрути є надання всіх прав національним меншостям і задоволення голодних. По півторагодиннім рефераті, котрого зібрані вислухали з великою увагою, коротко промовив М. Рогуцький і мав економічний реферат п. Юрко Пастернак, знаний кооператор-селянин з Загіря. Цей підкреслив, що ми лише власними силами можемо піднестися з упадку і до того веде кооперація, „Просвіта“, „Сільський Господар“, „Січи“, „Луги“ і „Сокоди“ та взагалі орґанізація. На кінці вихопився студент Поляк, син місцевого дідича і повіт. маршалка п. Яржемовського. Він хотів доказати, що Українцям тут живеться ліпше, як „під Жидами“ на рад. Україні, що Польща держить найменше в світі війська, що ніхто не силує Українців молитися по польськи й инші небилиці. Та о. Онишкевич дав йому відповідну відправу а збори висловили своє обурення в кріпких висловах. Співом „Ще не вмерла Україна“ закінчилося віче. Щодо тих, котрі в Черникові перейшли на лат. обряд, є надія, що вони знов вернуть на лоно своєї церкви, бо вже побачили, що їх ошукали, один з другого глузує, що дався піддурити пос. Пасіцкому. Тимчасом о. парох вніс відклик до воєвідства у Львові проти розпорядку видати всім урядові метрики на руки староства в Рудках, а щоб кожний сам відбирав собі своє свідоцтво хрещення.

Лист до Редакції.

В обороні памяти покійного.

Одержуємо таке письмо: В двох числах Вашого цінного часопису (ч. 52 і 53 з дня 10. і 11. березня) була поміщена новинка про село Деренівку, теребовельського повіту. В цій новинці п. дописувач накинувся на нашого покійного батька о. Валеріяна Ганкевича, кажучи, що „він ціле життя вдавав польського шляхтича“, що „ніхто з його дітей не виніс з рідного дому тривких національних переконань“, та, що „він уважав своїх парохіян за худобу й тому вони десятки літ жили в тьмі кромішній“.

Тому, що всі ті три твердження минаються з правдою, просимо ласкаво помістити наше спростування такого змісту:

Уважаємо своїм обовязком ствердити, що дім наших родичів був щиро український, а не польсько-шляхотський. Доказом цього є хочби це, що коли польські війська заняли Теребовельщину, увязнили нашу покійну матір і держали її в тюрмі в Теребовлі, Бережанах і у Львові та що це було причиною її скоропостижної смерти.

Всі діти покійного нашого батька були виховані в щирім українськім дусі, чого доказом, що двох наших братів служило в українській армії, а один з них пок. Осип Ганкевич хоч щасливо перебув світову війну, положив своє життя в обороні України.

Щож торкається закиду — „тьми кромішньої“, то це спростував уже п. О. Гундич в 69 ч. „Діла“ з дня 30. березня ц. р. а правдивість слів п. О. Гундича можуть ствердити численні парохіяне всіх трьох сіл цієї парохії: Деренівки, Долгого і Залавя.

Боронимо цим виключно того, що помер іще 1917 р. і вже сам не може оборонитися. Дивує нас, що п. дописувач щойно тепер подав свою прилюдну „оцінку“ родинного і громадянського життя того, що зійшов в могилу як чесний чоловік і добрий громадянин-Українець.

У Львові, дня 12. травня 1926.

Софія з Ганкевичів Сітницька, Мінна з Ганкевичів Мельникова, Олена з Ганкевичів Гринюкова.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Дм. Котка.
Вівторок 18.V. Станиславів.
Середа 19.V. Надвірна.
Четвер 20.V. Надвірна.
Пятниця 21.V. Солотвина.
Субота 22.V. Солотвина.
Неділя 23.V. Делятин.
Понеділок 24.V. Коломия.
Вівторок 25.V. Коломия.
Середа 26.V. Городенка.
Четвер 27.V. Городенка.
Початок о год. 8·30 вечером. Ціни скрізь знижені. 1659 12—?

Чл. А. II, 542/25.
27.

ВІЗВАННЯ

до наслідників, спадкоємців і вірителів чужинця.

МИКОЛАЙ ВАСИЛЬКО

надзвичайний посол і уповажнений міністер у Відні VI. Theobaldgasse ч. 4. і в Берліні Königin-Augustegasse ч. 22. приналежний до Буковини, від року 1919 український горожанин, помер дня 2. серпня 1924 в Райхенгалю. Його завіщання віднайдено.

Взивається сим всіх наслідників, спадкоємців і вірителів, які є австрійськими горожанами або тут перебуваючими чужинцями, щоби до дня 10. червня 1926 зголосили в підписанім суді свої правіжі до спадщини. В противнім случаю може бути спадщина виданою без огляду на ті правіжі чужинецькій власти, або особі, яку вона вкаже.

Мешкаючі в краю наслідники просили австрійський суд о переведення спадкового проводу. Закордонних наслідників і спадкоємців взивається, щоби зголосили свої правіжі в вищеподаним речинці, та заявили, чи домагаються відступлення справи чужинецькій власти. Впрочім, если чужинецька власть сама не зажадає відступлення, буде спадкова пересправа проводитися тут, а іменно лише з тими наслідниками, які зголосилися.

ПОВІТОВИЙ СУД NEUBAU У ВІДНІ
VII/1, Hermanngasse ч. 38, відділ II.
Відень, дня 7. квітня 1926.
D-r Hermann Gaar
за зідність виготовання, директор канцелярії
Reissig вл. р.
(судова печатка) 1728 2—3

Товариський Зїзд абітурієнтів української ґімназії в Тернополі з 1906 року скликує підписаний комітет на день 5. липня 1926. Проситься Товаришів в цій справі звертатись листовно до товариша о. Стефана Вонса, пароха, Ігровиця, почта Глубічок Великий біля Тернопіль. Тома Водяний, о. Стефан Вонс, Володимир Сатурський. 1719 3—3

Жертви на політичних вязнів в Луцьку: м. Олика, Луцьк пов. 45 шт. паски, 13 ф. сала, с. Кучкарівка пов. Луцьк 2·15 зол., 10 шт. паски, 96 коржиків, 5 ф. сала, 58 яєць, с. Боголюби пов. Луцьк 0·95 зол., 22 пасок, 63 коржиків, 13 і пів ф. сала, 53 яєць, с. Крупа пов. Луцьк 2·15 зол., 10 пасок, 60 коржиків, 4 ф. сала, 122 яєць, с. Черчиця пов. Луцьк 2— зол., 19 пасок, 20 коржиків, 12 яєць, с. Боратин пов. Луцьк 57 коржиків, пів ф. сала, 27 яєць, с. Воротнів пов. Луцьк 2 зол., 25 пасок, 47 яєць, с. Рованці пов. Луцьк 16 пасок, 4 коржики, 14 кг. сала, с. Підлозці пов. Дубно 43 пасок, 50 коржиків, 1 кг. сала, 115 яєць, с. Переккадовичі пов. Дубно 21 пасок, с. Острів пов. Дубно 27 пасок, 22 коржиків, 14 кг. сала, 27 яєць, с. Заднів пов. Дубно 7·50 зол., 12 пасок, 38 коржиків, 8 кг. сала, м. Боремель пов. Дубно 9 зол., 30 пасок, 40 коржиків, 6 кг. сала. 1—1

ПОДЯКА.

Перенята глибокою повагою і вдякою згадом Вп. п. д-ра **А. Гершендерфера** секундара державного загального шпиталя і окулісти у Львові, вул. Краківська 9, за вилічення мене операцією з тяжкої недуги очий, яку мав-ем. Лікарі признали невилічимою, складаю Йому на цім місци глибоку, не даючуся в словах висловити, публичну подяку.
1737 1-1 *Ксеня Альфавицька*, Стільсько.

ПОДЯКА.

Неумолима смерть забрала зі собою нашу найдорожчу матір та бабуню бл. п. Клавдію зі Струминських Єзерську. Прибиті горем складаємо отсею дорогою найщирійшу подяку Всеч. о. М. Ладі, о. Лопатинському з Ляцького за похоронний провід, Всеч. о. Семишинови за ласкаву участь у сумному обряді, а всім знайомим за висказання нам співчуття і відведення дорогої Покійної на місце вічного супочинку. 1738 1—1 ДІТИ і ВНУКИ.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

заміти, які стверджують, що ревізія виказала (цитуємо дослівно за бюлетином ч. 86 Агенції Східної):

„Співучасть фінансову і персональну Польської Дирекції Взаїмних Обезпечень в ріжних підприємствах, що абсорбувало її фонди і могло наразити на втрати з огляду на торговельне ризико... в самій інституції, котра має широкі і великі суспільні завдання, надавало незгідний з законом характер підприємства фінансового або фінансуючого инші організації засобами добутими дорогою примусового стягання їх державними органами з найширших кругів суспільности."

„Широке шафування (розкидання) фондами інституції, незгідне з метою її завдань."

„Льокату готівки в банках переводжено незгідно зі зарядженнями міністерства скарбу, а біржеві спекуляції чужими валютами, з окрема приватними акціями (відносини до Польського Торговельного Банку і Земського Банку Кредитового) належить уважати цілковито невідповідними і колідуючими зі законом".

„Невідповідне ведення рахунковости, наслідком чого була нереальність білянсів і проблематична вартість оголошуваних річних звітів."

Щодо Будівельного Банку Найвища Палата Державної Контролі ствердила, що:

„Також набуття більшости акцій Будівельного Банку, хоч акції ті набуто від Міністерства Скарбу, згідно з опінією Найвищої Палати Державної Контролі виходило поза законні рямки запобігаючої акції; набуття того не можна уважати льокатою фондів по думці арт. 38 б. закона". Цей погляд признало слушним Міністерство Скарбу і тому то Польська Дирекція Взаїмних Обезпечень мусіла відступити свій уділ в Будівельнім Банку иншій фінансовій інституції.

В спростуваннях, поміщуваних в пресі, запевнює Польська Дирекція Взаїмних Обезпечень, що не понесла ніяких втрат з приводу набування для неї будівельних матеріялів Союзом Будівельних Кооператив, а опісля запевнює, що не мала нічого спільного з розбіркою собору на Саському Майдані. Тимчасом у виясненнях Польської Дирекції Взаїмних Обезпечень, у відповіди на вислідн ревізії Найвищої Палати Державної Контролі, пересланих Міністерству Скарбу в дні 23. IX. 1925 р. у розділі V-ім т. 2, в уст. 4. читаємо: „Цей союз (Будівельних Кооператив) винен Польській Дирекції Взаїмних Обезпечень квоту 44.760 зол. з титулу продажі матеріялу. Ця належність має бути покрита відступленням матеріялів (гранітів і марморів) з розбірки б. собору на Саському Майдані.

В розділі II., уст. 3. тих вияснень читаємо: „Справді протягом деякого часу льокати (готівки) не були згідні зі зарядженнями Міністерства (Скарбу)".

Обмежуючись до дослівного цитування виняткiв з текстів урядових документів, котрі стверджують неправдивість спростувань Польської Дирекції Взаїмних Обезпечень, і не входячи покищо в меритум зачіплених ними квестій, не можемо не запримітити, що преса мала не тільки право, але й обовязок на підставі тих документів займитися публично замітами, піднесеними проти інституції найвищим в державі і незалежним контрольним органом.

Крім того годиться замітити, що в справі господарки ПДВО. доніс „Курєр Поранни" в ч. 116 ось що:

„На днях відбулося засідання адміністраційної підкомісії для провірення справи державного заведення взаїмних обезпечень. Пос. Уэмбло (ППС.) реферував справу позичок, уділюваних з ПДВО., а предсідник підкомісії пос. Путек мотивував правні основи діяльности заведення. При тій нагоді вийшли на яву факти, які стверджують надужиття фондів тієї інституції для цілей, що не мають нічого спільного з противогневою акцією. Пос. Путек підніс між иншим, що граф Антін Потоцький з Бучача дістав з фондів інституції позичку 150.000 зол. Посередником у виробленні цеї позички був президент надзірної ради ПДВО., який одержав навіть відповідну провізію за посередництво в тій трансакції. Позичку для п. графа виплачено безпосередньо на руки п. през. Надзірної Ради. Спеціяльні згляди для графа А. Потоцького пояснюються тим, що свояк п. графа п. Айдукевич, достойник ПДВО., є одночасно управителем дібр п. графа. Зі 150.000 зол. зужив п. граф 18 зол. на пожарничі цілі. Пос. Путек додав для зрозуміння цілої справи, що граф А. Потоцький є през. повітової управи „Пяста" (!!) на Бучач.

Другу таку позичку у висоті 250.000 зол. уділено у Варшаві якомусь Іванові Лаському тільки тому, що він є в контакті з фірмою „Нонплюс" (нечинною), в якій є заанґажовані рішаючі в ПДВО. чинники.

У висліді дискусії підкомісія ухвалила 21 резолюцій, між иншим розвязати Надзірну Раду ПДВО. і потягнути винуватців до карної відповідальности".

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

НОВИНКИ.

— **До української громади у Львові.** День 28. травня присвячений памяти Івана Франка. Тоїж днини на всіх вікнах українських установ і домів, де мешкають Українці слід вивісити налїпки видані комітетом. Можна їх дістати в бюрах комітету („Просвіта"), в Народній Торговлі, в Союзнім Базарі, в книгарні ім. Шевченка й в книгарні УПТ. Увесь прибуток з налїпок призначений на побудування нагробника на могилі Івана Франка. Від 11—12 год. тоїж днини припинять працю всі українські установи. Слід подбати, щоби хтось з працьовників поодиноких установ дав у тому часі реферат про життя й значіння Івана Франка. — Комітет.

— **Міжнародній студентський конгрес** збереться від 18. до 29. серпня в Празі. У конґресі візьмуть участь дуже численні делеґації. Англійська делеґація матиме з 50 членів, зі Зединених Держав приїде 19 студентів; навіть південно-американські країни вишлють своїх представників.

— **З судової салі.** Дня 14. мая п. р. перевели в карному суді у Львові розправу проти Михайла Онишкевича, начальника громади Любича Княже, обжалованого у злочині з § 101 (надужиття урядової влади). Обжалований, згідно з актом обвинувачення мав потвердити бідній вдовиці Паращі Саґан, що її одинокий син її утримує. А це оказалося неправдою. Переслухані свідки не ствердили рішуче вини обжалованого і тому трибунал допустив внески оборонців д-ра Льва Ганкевича і д-ра Семена Шевчука на покликання свідків і предсідник радник Маліцький відложив розправу.

— **Селянське зібрання.** Дня 9-го ц. м. у Дрогочині, на Поліссі, відбувся орґанізаційний зїзд селян цього-ж повіту, під проводом соймових послів Маківки й Братуня.

— **„Кресовець".** Повідомляють нас з Рогатина що від середи 13. ц. м., з менту варшавських подій, рогатинський староста зробив на власну руку: рішив сконфіскувати на почті та по трафіках усі часописи, так, що місто лишилось без звісток. Тимчасом люде, що повертались до хати з поза Рогатина привозили новинки й на цьому тлі повставали фантастичні сплїтки, які природно мали зовсім протилежний наслідок, до бажаного паном старостою, у місті гуло, мов у гнізді чмелів.

— **Місто самогубців** у Польщі, яке є поважним суперником Львова це Лодзь. На протязі чотирьох місяців було там 913 спроб покінчити з собою, з чого 154 смертельних.

— **Чудеса природи.** У Берні (Швайцарія) трапився цікавий випадок у клініці при родах одної жінки. Коли лікар повідомив її, що новонароджена дитина є дівчинкою, мати почала в роспуці ридати, кажучи, що її муж загрозив відрізати дитині руки, коли це буде дівчинка. Ця погроза мала такий сильний вплив на весь орґанізм жінки, що дитина вродилась без рук. Ця виїмкова подія ще раз стверджує відомий факт, що психічний стан вагітної жінки має чималий вплив на майбутню дитину.

— **Тиждень танцю.** У Парижі почався 13-го ц. м. конґрес міжнародного танцю, який триватиме тиждень. Танцюристи з усього світа зїхались там, щоби навчитись найновіщих танців. Одночасно зорґанізовано міжнародні змагання за мистецтво в танцю. Всі можливі танці будуть виведені перед очима публики: павани, ґавоти, менуети, національні танці всіх народів, клясичні танці і модерні. З усіх держав виїхали делеґати, щоби взяти участь у змаганнях і вернутись до рідного краю, збогачені — останніми модами. На осінь і зиму будуть мати звеличники Терпсихори чого наново вчитись.

— **З єгипетських скарбів.** Говард Бостон провідник наукової експедиції до Єгипту найшов у Гізе нову мумію, яка, як ствердив, приналежить матері фараона Хеопса. На піраміді є прізвище фараона. У гробниці мумія сиділа на престольнім кріслі, якого спинка викладена гієроґліфами зі щирого золота та слонової кости. Зіпсований надпис встигли відчитати настільки, що померша називається Гетепетерес, є дочкою фараона Гуні, жінкою фараона Сенеферу, а матерю славного творця піраміди Хеопса.

— **Сини енерґійних батьків.** В останнім часі приїхали з Америки до Льондону два зрілі молодці, щоби по американськи, себто реально здійснити свої мрії. Один син міліярдера Вандербільта, другий короля автомобілів — Форда. Корнеліюс Вандербільт хоче реформувати виховання молоді: тому засновує три великі часописи, призначені для молодих. Його батька не зворушує ця ідея і він не дає на неї ні сотика. А молодий видавець потрібує покищо з 180.000 долярів, щоби на початок покривати дефіцити свого підприємства. Сам має він річно лише 15.000 дол. пенсії, а решту сподіється позичити на рахунок майна батька, якого є ґенеральним спадкоємцем. Молодий Едсель Форд хоче продовжувати працю свого батька в Европі. В Америці продаж автомобілів його батька дійшла до кульмінаційного пункту; продав він їх 40 міліонів; тепер повинна прийти черга на Европу. Для нього син Форда засн**у**є дві фабрики автомобілів в Анґлії, де працюватиме від 12 до 15 тисяч робітників. Коли він проведе енерґійну пропаґанду, тоді за 10 літ кожний десятий Европеєць їздитиме „фордом".

— **Як довго ще нам жити?** Коли події в якімсь краю відрізують нас на якийсь час від широкого світа і чужинні часописи не приносять щоденної страви для мізку, що звик до новин, уява залюбки звертається тоді до метафізичних проблем. Замісць хроніки щоденних сензацій, лежить перед нашими очима великанська чужинна стаття, яка не втратить на актуальности і за тиждень: „Як довго ще люде житимуть на світі?" До XIX. ст. вчені цікавились більше питанням: як довго люде вже живуть? Спершу задовольнялись відповідю біблії, обраховуючи сотворення світа на 5600 літ. У XIX. в. природники означили появу першої людини меньше-більше на 10.000 літ тому, а пізнїще на 50 і 100.000 літ. А життя земної кулі обрахували на міліони літ. У цих обчисленнях головну ролю відограв винахід радія, що став „годинником-міревом" світа. Один з берлінських професорів Вальтер Нернст доказував недавно, що зосереджена в сонці енерґія вистачить ще на біліони літ. Отже стільки ще можуть жити люде на землі — майже вічно! У свіжім астрономічнім журналі „Сіріюс" инший німецький професор, Вехтер, є зовсім иншого погляду. Він стверджує, що щорічно 7 біліонів кільограмів воздуху пропадає з нашої землі. У давніших періодах землі ця втрата була значно меньша. Тепер атмосфера землі

Відгуки дня.

Веселі часи!

Wesoło żeglujmy, wesoło
Po życia burzliwym potoku!
Jak orły w gradowym obłoku
Choć wichry, pioruny w około!

З усіх комунікатів, урядових і приватних, які надходять до нас, мені досі найбільше подобався один:

Життя столиці майже нормальне. Трамваї курсують і грають театри. Тисячі публики приглядається боям...

Перше речення має слово „майже" тільки тому, що тепер у Варшаві гармати і кріси, а це звичайно не буває в столиці мирної країни.

Та не в цьому реченні краса цілого заідомлення.

Воно подобається мені тим, що в Варшаві їздять собі трамваї, грають театри, а публика вже не їде в трамваях або не сидить у театрах, а вилягає на вулиці, щоби слідити перебіг боїв, додавати духа, чи ганити одних або других.

Як то чути зараз, що Варшава довгі часи жила східним життям, життям „наблюдательного штандпункта", в якому смерть не є нічим надзвичайним, нічим грізним.

Пригадуються мені минулі часи нашої блуканини по просторах Східної України, часи „батьків", отаманів: головних і безголовних, комісарів, генералів і чекістів.

Пригадується мені мілітарна і політична каша, яку заварили на спілку: Галицька Армія, Армія У. Н. Р., большевики і Денікінці, а батько Махно був за кашовара і все те вимішував краденою кописткою.

Галичане в союзі з Петлюрою наткнулися на Махнівців, які толерували нас, а ненавиділи Петлюри, за Махнівцями гнався Денікін, який хотів знищити і Махна і армію У. Н. Р., а Петлюра балакав з Поляками, дозволяючи нам балакати з Махнівцями і Денікінцями. Як ми викрутилися з цього всього, то неважне тепер, але важніше, як поводилося населення.

Воно сказало собі, що не варта журитися тим, що буде за хвилю: чи завтра буде ще менше їсти і чи після-завтра не прийдеться копати собі самому ями.

Умань... Над містом жайворонками літають гарматні стрільна, несеться з недалеких піль рев наступаючих Махнівців, цокоче скоростріл на залізничім шляху, чий, Бог один знає! А в місті „вигляд майже нормальний". (Слово „майже" відноситься не так до гармідеру битви, як до кількох непохованих трупів, що лежали на хідниках!)

На хідниках товпи народу вийшли „гулять немножко", бо вечір справді гарний і теплий. Біля панночок Галичане, які покищо заховуються супроти Денікіна і Махна — невтрально.

— Как вам не стідно! — жартує чорноока панночка до нашого і... переступає трупа на хідн**и**ку.

— Слово даю, що вас кохаю — відповідає Галичанин, перескакуючи й собі через перешкоду.

А в другій парі:

— Юность!! Как весна прекрасна ти! — зітхає сентиментальна жінка директора горальні.

— Юность не юность, але ще сорок літ нема!... — думає поручник від обозу і разом із директоршою переступає повагом якогось зарубаного більшовика.

Третя пара вже зовсім зукраїнізована:

— Знаєте — щебече якась чорнявка — я така сьогодня чогось весела...

— А йдуть пані вечером на концерт?

— Ясно, що йду...

Четверта щойно українізується:

— To pan Ukrainiec?

— Так Українець!

— Стрівайте. Так будемо балакать по вашому. От бачите, цей більшовик, що тут лежить, був у нас на квартірі. Симпатичний... но все таки, — додає з усмішкою, — Галичане симпатичніші...

Пара минає трупа і, балакаючи про недалекий парк, віддалюється.

Сонце останніми промінями грається на колірових дахах домів, золотить вершки старезних дубів славної „Софіївки". Променада переноситься ближче парку, а далі вливається в нього як річка в озеро.

Гармати ревуть, скоростріли стукочуть! хтось на когось наступ робить.

Хто на кого, не розбереш — і не цікаво Котрі небудь прийдуть, будуть бешкети і грабіжі.

Життя Уманя майже нормальне. Публика в парках, а вечером концерт Галичан і танці після того...

Галактіон Чіпка.

Жіноцтво і політичні партії.

(Дискусійна стаття.)

Справа активної участи нашого жіноцтва в політичному житті находиться фактично все ще в межах теорії. Покищо від обох заінтересованих сторін, себто від жіноцтва і від проводу політичних партій, чуємо заяви доброї волі до співпраці. Жіночі організації від довшого часу закликають своїх членів вступати до політичних партій і брати діяльну участь в їх роботі; партії зі свого боку заявляють охоту прийняти в свої ряди жіноцтво і впевняють про своє прихильне до нього відношення. Одначе на закликах і заявах кінчиться і досі не видно ніяких серіозних спроб, щоб справу рушити з мертвої точки.

Не хочемо тут вирішувати, де лежить вина цього сумного факту, що наше жіноцтво стоїть осторонь політичного життя: чи пасивности жіноцтва, яке не цікавиться глибшими суспільними явищами і не розуміє, що творчим, співрішаючим чинником національного життя може стати лише використовуючи свої громадські права, чи може вина лежить в провідниках нашого політичного життя, які не вміють підійти до жіночих мас і недоцінюють значіння свідомого, політично виробленого жіноцтва зі становища інтересу партії і нації.

Та не про це хочемо говорити. Справа участи жіноцтва в політичній роботі є сьогодня бодай теоретично всіми чинниками признана і вирішена. Але в якій формі і яким шляхом має наступити це присднання жінок до політичних партій, — про це нема в нашім громадянстві ясної думки. Навпаки, дотеперішні спроби гуртування жінок в рамах політичних партій вказують на повну відсутність орієнтації в цій справі навіть у людей найбільш компетентних, себ-то в наших політичних діячів і в жіночих діячок. Ці помилкові спроби є також сумним доказом на це, що ідеольогія жіночого руху є ще все українському жіноцтву чужа і ним незасвоєна.

Маємо на думці т. зв. „жіночі секції" при політичних партіях, про які доводилося чути останніми часами. На цей шлях притягнення жіноцтва в свої ряди вступило здається УНДО, бо в більших повітових містах (нпр. в Станиславові і Тернополі) основано окремі „жіночі секції" в рямках УНДО.

Що за ціль відокремлювати присднаних партійних членів в окремі організаційні гурти, — Бог один знає. Всім відомо, що організаційний гурт має оправдання до життя тоді, коли є висловом якоїсь ідеольогічної стихії або обєднанням однодумців для оборони спільних інтересів. В рямках суцільної організації можна також творити окремі секції для переведення поділу праці.

Ясна річ, що окремі жіночі секції при політичній партії не мають за собою ніодної з наведених вище рацій. Не представляють ніякої ідеї, не мають перед собою ніяких конкретних завдань.

Правда: жіноцтво має свої специфічні інтереси і тому гуртується в окремі жіночі організації. Одначе ці організації мають лиш тоді ціль і рацію істнування, коли є зорганізованим змаганням до розвязки тих всіх теоретичних і суспільних проблєм, які сумуємо під назвою жіночого питання. Всяка инша жіноча організація (або жіночий гурт при загальній установі) не має ніякого глузду, є зайва і анахронічна, а нераз просто шкідлива. Зайва тому, бо не має ніякої провідної думки, яка оправдувала би її істнування; анахронічна, бо анахронізмом є відокремлюватися від мущин в якійнебудь громадській чи культурній роботі; шкідлива, бо поглиблює ще віками витворену пропасть між мужеською і жіночою психікою.

Сказане вище торкається також жіночих секцій при політичній партії. Ці секції не видержують критики з ніякого боку, вони є зовсім непотрібні як зі становища жіночих, так і партійних інтересів. Партія обєднує своїх членів на основі певної політичної ідеольогії — партійна програма однакова є для всіх членів без огляду на поли. В політичні партії жіноцтво повинно вступати не як якась жіноча каста, лише на персональній основі, як звичайні члени, на тих самих правах і обовязках, що мущини. Це є одинокий правильний шлях втягнення жіноцтва до політичної роботи, одинока правильна форма участи жінок в політичних партіях.

Зі справою „жіночої секції" в рямках партії вяжеться тісно друге питання; а саме: спосіб вибору жінок до управи партії. Коли станемо на становищі, що жінка входить в партію на персональній основі, що має в партії такі самі права і обовязки, як мущина, — то очевидно і до управи партії вона може увійти лиш тим самим законним, правильним шляхом вибору її загальними зборами чи партійними зїздами і контресами, що вибирають цілу управу.

Але хоч та проблєма така проста і ясна, то і в цій справі нема ще в наших партійних провідників виробленої думки. В нас все ще покутує концепція „жіночої представниці". Що цей абсурд значить, — годі зрозуміти. Хто і як цю „жіночу представницю" має вибирати,—цього ніхто не знає, навіть люде, які виносили таку постанову. Тому й не диво, що в Центральнім Комітеті УНДО, в якім зарезервовано минулого року літом одно місце для „представниці жіноцтва",— це місце цілий рік було необсаджене.

Найвищий час перевести ревізію „жіночих секцій" і „представниць жіноцтва" і справити ті помилкові кроки в нашім політичнім житті. Вони є глумом ідеї, яку буцім-то репрезентують, ідеї громадянської рівноправности жінки.

Коли при останніх виборах до німецького Райхстагу дві великі політичні партії поклали жіночі імена на чолі своїх партійних ліст (Demokratische Partei—Dr. Gertrud Bäumer, Bayrische Volkspartei—Marie Lüders), вони бачили в них не „представниць жіноцтва", а представниць своєї суспільної ідеольогії. Ті численні жінки, які засідають в німецькім, чеськім і инших парляментах, репрезентують в них інтереси не лиш жіночих виборців, але цілого населення і працюють для добра цілої нації. В Америці в двох стейтах місця президентів займають жінки. Жінка, як бурмістр міста, є в Америці буденною появою. Не як „представниці жіноцтва" приймають жінки ці найвищі уряди і почести, лише дістають їх з рук цілого населення.

Нехай же і наші політичні партії, а зокрема УНДО., яке з рації своєї національної плятформи є покликане до згуртування в своїх рядах загалу українського жіноцтва, приймуть цей єдино раціональний принціп. Нехай же не відокремлюють жінок членів партії в окремі секції, нехай не відносяться до них як до сепаратної касти, а в свої управи нехай вибирають жінок на персональній основі, очевидно коли мають в своїх рядах жінки, які виключно своїми особистими кваліфікаціями є достойні тої чести.

Слід зазначити, що на цьому становищі стоїть також „Союз Українок", централя жіночих організацій на зах.-українській нац. території. Вже попередні жіночі зїзди, почінаючи від Всеукраїнського Жіночого Зїзду в грудні 1921 р. зясували недвозначно своє становище в повищій справі. (Пригадуємо реферати п. з. „Суть і завдання жіночої організації", „Жінка і політика", „Головні проблєми сучасного фемінізму"). Це питання стало тепер актуальне в звязку з оживленням нашого політичного життя і тому останній Зїзд Союзу Українок, який відбувся з кінцем квітня ц. р., присвятив йому знову свою увагу. Після оживленої дискусії приняв він одноголосно отсю резолюцію: „Зїзд делегаток, признаючи потребу як найбільш активної участи жіноцтва в політичному житті, вважає творення окремих жіночих секцій при політичних партіях річю непотрібною зі становища жіночих інтересів, а навіть шкідливою для єдности українського жіночого руху".

(Мі—ру).

Проти провокації.

Інтервенція Президії УНДО в Дирекції поліції.

Львів, 15. травня 1926.

В звязку зі „сенсаційною" провокацією львівської польської преси („Слово Польске", „Газета Поранна", „Век Нови" і „Курєр Львовскі"), інспірованою „народово"-дефензивними чинниками та в звязку з арештуваннями, переведеними в пятницю політичною поліцією з вигладами на їх поширення, явилася сьогодня в 11 год. рано у директора поліції д-ра Райндлендера Президія ЦК. УНДО в складі д-ра Дмитра Левицького (голови), о. Дамяна Лопатинського (заст. голови) і Михайла Струтинського (заст. гол. секретаря), щоби запротестувати проти довершених арештувань і проти провокації польської преси, розуміється інформованої поліцією.

Д-р Дм. Левицький звернув увагу на тактику польської преси, яка цькуванням проти Українців хоче консолідувати роздвоєну варшавським переворотом опінію польського громадянства. Зважившi, що подані одночасно в чотирьох польських органах дивовижні „інформації" на тему „Української Військової Організації", гумористичних мілітаристично-повстанчих „концепцій", пожарних товариств „Луг" і „тайного зїзду" УНДО були у всіх газетах з малими стилістичними змінами ідентичні, — ясно, що їх джерела слід шукати в урядових колах.

Проти такого підюджуючого поведення і чорносотенних прийомів Президія УНДО: закладає якнайрішучіший протест, домагається негайного випущення арештованих або віддання до розпорядимости слідчого судді та передання цього протесту урядовою дорогою міністерству внутр. справ. Зокрема президія мусить запротестувати проти трусів й арешту гол. секретаря УНДО. Вол. Целевича і члена Центр. Комітету ред. Дм. Палієва.

Дир. поліції д-р Райнлендер заявив, що він—перетяжений біжучими справами — не мав іще нагоди читати раніших польських газет. Щож торкається арештованих, то він зарядить негайне (на протязі суботи) їх випущення або відставлення до суду, якщо проти когонебудь з них є фактичні основи до того. Протест міг би він передати вищій владі тільки тоді, колиб одержав його на письмі.

З огляду на те годину пізніше Президія УНДО передала Дирекції поліції письменний протест.

Згодом (в год. 12'45) інтервеніював в справі арештованих у шефа політ. поліції ком. Мітленера адв. д-р Олександер Марітчак. На домагання бачитися з арештованими шеф дефензиви відповів відмовно; натомісць заявив, що ще сьогодня частина арештованих буде випущена на волю, а частина передана судові.

По широкому світі.

До Парижа прилетів перший німецький літак з Берліна з шести пасажирами. Є це перша ластівка після підписаної конвенції між двома державами щодо воздушної комунікації.

У Мароку йдуть далі завзяті бої на еспанськім фронті. Ріфенці виявляють багато енергії. По обох боках значні втрати.

Між Пекіном і Ганканом вилетів зі шляху поїзд; 50 Китайців убитих; чимало ранених.

Організаційно-політичний рух.

Організаційна нарада У. Н. Д. О. в Белзі.

Ще перед двома місяцями повстала в Сокалі повітова організація Українського Національно-Демократичного Обєднання. Організація розвинула інтензивну працю в повіті. Після імпозантного селянського віча в Сокалі, відбулася дня 10. травня ц. р. в Белзі в салі Повітового Союзу Кооператив організаційно-політична нарада Обєднання при участи 251 осіб. Між присутніми було 5 священиків, стількиж представників інтелігенції, а решта селяне. Всі села белзького судового повіту вислали на нараду делегатів. Повітовий Народній Комітет репрезентували на нараді о. Дорошкий і д-р Данилович зі Сокала (з Северин).

До президії вибрали присутні о. Дорошкого Михайла, пп. Бондарчика Василя і Ліскевича Теодора. Секретарем наради був Костинський Єфрем. Реферат про потребу політичної організації виголосив делегат Обєднання зі Львова п. Олекса Черкаський. Він же пояснив і партійну програму.

По рефераті розвинулася обширна дискусія, в якій забирали голос пп. Данилович, Зінько Іван, Мартинович Антін, Коваль Пилип, Дзюман Пилип, Матвяс Володимир, Покидько Михайло, д-р Іван Сологуб (гість-радикал), Музика Іван, Семеншин Василь і Кіт Волод. Характеристичною прикметою промов усіх селянських бесідників була думка про потребу обєднання усього національного табору для спільної політичної боротьби.

Збори приняли шість резолюцій, в яких візвали все українське населення сокальського повіту вступати в ряди Українського Національно-Демократичного Обєднання, боротися одностайно за українську школу, за самоврядування і за землю. Збори запротестували проти злочинної акції Ількова, т. зв. Українського Народнього Союзу д-ра Северина Даниловича та Оскілка на Волині. Нарада закінчилася гарною, річевою промовою о. Дорошкого і відспіванням українського національного гимну.

Учасник.

Радянська Україна.

Курси для підготовки книгарських робітників. — „ВУФКУ" переноситься з Харкова до Київа.

Книгоспілка організує курси для теоретичної підготовки книгарських робітників у Харкові. Такі курси вела Книгоспілка в минулому році. Тоді були вони 3-ох тижневими. Цьогорічні курси триватимуть 6 тижнів. На курси приймають тільки тих, що мають за собою книгарську практику. Отже завданням курсів є піднесення фахових кваліфікацій книгарів. Цьогорічні курси мають таку програму: 1) загальні справи книжкового руху (4 год.); 2) видавнича справа (8 год.); 3) кольпортажа: а) загальні питання (10 год.); б) оперативна праця (29 год.); в) технічні праці в книгарстві (15 год.); г) методи книгарської праці (10 год.); г) кооперація і книгарство (16 год.); 4) Виучування книжки та покупця (10 год.); 5) Бібліографія (50 год.); 6) Розповсюджування книжки на село (15 год.); 7) Торговля папером і канцелярійним приладдям (35 год.); 8) Книгоспілка (5 год.). — Кошти утримання курсів і курсантів покриває Книгоспілка.

Наслідком великої мешканевої кризи в Харкові Всеукраїнське фільмово-кінематографічне підприємство (Управління) переноситься до Київа. Станеться це аж в липні, коли будуть приготовані помешкання. В Київі крім фабрики намітила управа зорганізувати також центральну лябораторію. Фабрика буде давати тільки один примірник фільму, а дальшу роботу, тобто копії з фільмів буде виробляти лябораторія.

Всі початі в Харкові фільми мають закінчити ще в травні. Між ними є і всі серії фільму „Тарас Шевченко". В Київі будуть робити фільм п. н. „Тарас Трясило" на основі сценарія Радиша, під режисурою Чординіна і при допомозі проф. Кричевського. Крім того підуть фільми „Спартак" і „Вася реформатор" під режисурою молодого артиста Ф. Лопатинського. До кінця того року мають випустити 15 фільмів. Тепер з усіх фільмів виробу ВФКУ найбільший попит і найбільшу популярність на Україні має фільм „Трипільська трагедія". Тему до нього взяли з історії української революції.

Розмах ПДВО.

Вартість спростувань Польської Дирекції Взаїмних Обезпечень.

Перед кількома тижнями появилися в польських часописах, а опісля також в нашім органі ревеляції про господарку ПДВО. Видно немилі вони були цій інституції, бо розіслала вона до цих часописів спростування, які з огляду на § 19 були поміщені також в кількох останніх числах „Діла". Польська Дирекція у своїх спростуваннях увіряє, що ревізія Найвищої Палати Державної Контролі не дала по суті ніяких відємних висліді для інституції. Тимчасом у звіті Найвищої Палати Державної Контролі сформульовано отсі основні